

Extrait du CGTCatalunya.cat

<http://cgtcatalunya.cat/spip.php?article12479>

Tarifa elèctrica: el misteri de la factura de la llum. Com es desglossa la factura elèctrica i a quines butxaques va a parar

Date de mise en ligne : dilluns 19 de juny de 2017

CGTCatalunya.cat

Dins la sèrie 'La desposseïció quotidiana', l'autora publica la segona part de l'article sobre la tarifa elèctrica com a mecanisme de desposseïció.

Si fem una comparativa entre el que els usuaris finals dels diferents països europeus paguem per cada kilowat que utilitzem cada hora (Kwh), veurem que mentre la mitjana europea és de 0,21Euros per Kwh, a Espanya aquest preu és de quasi 0,24. La diferència pot no semblar gaire gran, però ens diu que, aquí, la llum es paga un 14% més cara que a la resta d'Europa. És cert que el rècord no el té Espanya sinó Dinamarca i Alemanya on, en ambdós casos, el Kwh es paga a un preu proper als 0,30Euros. Tot i així, entre aquests dos països i Espanya, segons les estadístiques oficials de la Unió Europea (Eurostat), hi ha una diferència fonamental. A Dinamarca i Alemanya més del 50% d'aquest import va a impostos i taxes que es destinen, també en ambdós casos, a finançar uns ambiciosos i exitosos programes de transició energètica, mentre que a Espanya, la major part del que es paga és considerat "preu bàsic". Si aquesta informació és certa i així ho classifiquen les estadístiques europees¹, el que això ens estaria dient és que el cost de la generació de l'electricitat a Espanya és més elevat que a la majoria dels països del nostre entorn.

Si, en canvi, observem el que ens diu una de les grans companyies de l'oligopoli elèctric UNESA, Iberdrola², a la seva pàgina web, veurem que, segons la companyia, la situació és inversa al que ens diu Eurostat: Iberdrola -el mateix per Endesa i les altres grans companyies elèctriques- declara que el 57% del que paguem en la nostra factura són impostos i altres càrrecs. Segons Iberdrola, quasi 60% del que paguem "no va amb ella" o no és el fruit directe de l'activitat de generació, transport o distribució de l'electricitat.

Encara que el que mesurin les estadístiques d'Eurostat i el que ens factura Iberdrola -o Endesa- no sigui ben bé el mateix, intuïm que hi ha una gran discrepància entre el que ens diuen els uns o els altres i, això requereix, una certa explicació. Realment, la discrepància és deguda a que el que Iberdrola qualifica com a impostos i altres càrrecs, és molt diferent del que contempla Eurostat. La raó és que les empreses elèctriques d'UNESA volen fer passar per impostos o taxes -que vindrien a ser diners públics per gastar per al conjunt de la societat o millorar el sistema elèctric comú-, coses que realment no ho són i que només afegeixen els beneficis privats dels accionistes de les elèctriques, en detriment de les rendes i patrimonis de la immensa majoria de la població. Per aquesta raó, parlem de la tarifa com a mecanisme de desposseïció.

Què són aquestes coses? Doncs partides que no apareixen explícitament com a tals a la nostra factura, però que inclouen els pagaments que es fan pel règim especial (entenguis, renovables); per tenir energia nuclear i haver de gestionar el seu combustible i els seus residus; pagaments al sector del carbó; pagament pel dèficit de tarifa; pagaments pels costos de transició a la competència; pagaments per garantia de potencia o per lloguer dels comptadors, etc.

Cada un d'aquests termes inclou coses molt diferents, però tal com estan definides, cap és realment essencial per generar electricitat; cap serveix per a millorar el sistema elèctric estatal; ni cap millora la qualitat o l'accés de l'electricitat que arriba a les nostres poblacions, llars o fàbriques. En canvi, totes aquestes coses serveixen, o bé perquè les grans companyies elèctriques tinguin noves partides de benefici o bé per a senyalar dolosament a potencials competidors. De fet, si féssim una comparativa històrica dels conceptes que se'ns facturaven fa anys amb els conceptes d'ara, veuríem que abans no hi eren i que, des de la dècada dels 1990, sia per la por als efectes d'un canvi d'entorn regulador imposat per la Unió Europea, sia per la por a la competència del sector de les renovables, les noves partides s'han multiplicat.

Per entendre aquesta qüestió, n'hi ha prou amb saber tres de les característiques essencials de les empreses d'UNESA: aquestes companyies elèctriques són privades -de facto- de cycle complert, i per tant, amb un gran poder de monopoli; aquestes companyies, històricament, llevat d'una llarga dècada, que coincideix amb les primeres

legislatures del PSOE, són les que han decidit i dirigit la política energètica a Espanya; i aquestes companyies, històricament també, han generat i comercialitzat l'electricitat provinent dels grans pantans o dels combustibles fòssil i nuclear.

La primera característica ens explica que les elèctriques siguin empreses amb un gran poder i amb la capacitat de decidir quan es produeix, per a qui i a quin preu; la segona característica implica que aquest poder sigui superior al que pot tenir el legislador o regulador públic i que, per tant, tendencialment el sistema elèctric espanyol tendeixi a afavorir UNESA en detriment dels i les usuaris finals; i, la tercera característica, explica que UNESA hagi vist com una amenaça al seu poder i una intrusió en el seu negoci el sorgiment de petites i mitjanes empreses especialitzades en la generació d'electricitat a partir de fonts renovables -diferents de les grans hidroelèctriques.

D'aquí que, des que als anys 90 es van iniciar les grans privatitzacions i la Llei 54/1997 va establir que el subministrament d'electricitat deixava de ser un servei públic, les empreses d'UNESA han exercit i reforçat el seu poder. De fet, des de llavors, cada cop que aquestes empreses pensen que el seu poder pot minvar o els seus beneficis es poden veure reduïts, apareix un nou concepte a pagar en la factura. Des d'aquest punt de vista es poden interpretar conceptes com el de costos de transició a la competència, puix aquesta és una partida que es va incloure als anys 1990, quan la Unió Europea exigeix que es liberalitzi el mercat elèctric i les elèctriques se senten amenaçades per un entorn canviant en el que pensen que poden veure perillar el seu poder de monopoli. D'aquí que forcin a que se'ls pagui per uns hipotètics perjudicis que les companyies elèctriques, pensaven, podien tenir si el sector s'hagués liberalitzat de debò. Un altre exemple és el pagament per un dèficit de tarifa, que realment és inexistent, però que comptablement es crea per una falsa lluita entre un sector públic que considera que la tarifa elèctrica hauria de ser més assequible i ser un instrument redistributiu -com explicàvem en el primer article de la sèrie- i un sector privat que considera que la tarifa és l'instrument per maximitzar els seus beneficis privats.

En la mateixa línia de raonament, es poden interpretar molts dels pagaments que s'inclouen en partides que van des de les anomenades adquisició i primes de règim especial als pagaments per potència.

Qualificar de "règim especial" les renovables és lingüísticament sibil·lí, doncs ens està dient que hi ha dos règims, l'especial i l'ordinari. Com no podia ser d'altra manera, el primer ha estat dominat per petites i mitjanes empreses de renovables i el segon, que és el de les grans hidroelèctriques, l'energia fòssil i la nuclear és el que controla UNESA. Així, encara que l'electricitat final sigui la mateixa, vingui d'una tèrmica de carbó o d'un aerogenerador, se'ns diu que la primera és "especial" i la segona "ordinària"; assenyalant, així, que són les altres empreses fora de l'àmbit d'UNESA les que són especials i, a més, les culpables de que la nostra factura sigui tan cara. Quan, realment, és a l'inrevés, ja que quan cada dia es negocia el preu de l'electricitat a l'anomenat mercat diari, el que es ven més barat és el de les renovables.

La raó és que, un cop ja s'han fet les inversions respectives, el cost de generar una unitat més d'electricitat (un Kwh més) a partir de l'aire o el sol és zero, ja que ni el sol ni l'aire es paguen, mentre que per fer-ho a partir del carbó, gas, petroli o urani, s'ha de pagar el combustible. Això hauria d'ocasionar que com més energia renovable en el mix elèctric, més barat hauria de ser el seu preu; però com bé sabem, això no es reflecteix en la nostra factura ni en la de les nostres empreses. Quina és la raó? Doncs un altre dels conceptes de la factura, els pagaments per potència contractada, que els fixen les empreses d'UNESA i els van augmentant a mesura que baixa el cost de la "generació especial".

Podríem seguir explicant partida per partida, però fonamentalment la majoria es deuen al que ja hem dit; la factura de la llum tal com avui en dia està conformada és el resultat d'una relació de poder asimètrica, amb un clar guanyador que, com explicàvem a la primera entrada d'aquesta sèrie, és l'oligopoli elèctric agrupat entorn a UNESA.

Quines són les conseqüències de la desigual relació de poder? En primer lloc, i de forma genèrica, que en una

societat en què se suposa que la sobirania del consumidor ho és tot, el suposat consumidor elèctric no té cap informació sobre el que paga i per què. De fet, per a la majoria de nosaltres, el contingut de la factura elèctrica és un misteri. En segon lloc, que la factura com ens l'expliquen Iberdrola o Endesa és un engany, puix no és cert que paguem pràcticament un 60% en impostos i taxes, que anirien a finançar una bossa comú, paguem quasi un 60% en conceptes -a més de ficticis- que van directament a les butxaques dels seus accionistes privats. En tercer lloc, que per ser aquests conceptes ficticis, els ciutadans i ciutadanes espanyoles paguem per a coses que no hauríem. Per últim, per existir una progressió constant i creixent d'aquests conceptes ficticis a la nostra factura, el que hauria de ser el pagament per un servei públic i bàsic ha esdevingut un mecanisme d'espoli i transferència de les rendes de las famílies i les empreses cap als accionistes de l'oligopoli elèctric.

El trist de tot plegat, però, és que amb la llei a la mà l'espoli és legal. Aquest és el principal objectiu de les portes giratòries, legalitzar el que és injust i immoral. És, al cap i a la fi, la gran perversió del sistema elèctric actual, que ha esdevingut un més dels mecanismes autoritzats, dissenyats pel despallament massiu de la majoria de la població. Des d'aquest punt de vista, s'entén que Iberdrola o Endesa ens diguin que el que va directament a la seva butxaca són impostos o taxes.

* Article d'Aurèlia Mañé Estrada publicat a la Directa

<https://directa.cat/actualitat/tarifa-electrica-misteri-de-factura-de-llum-0>

Notes:

1.-

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Energy_price_statistics#Electricity_prices_for_household_consumers

2.- <https://www.iberdrola.es/hogar/info/factura/factura-electricidad/iberdrola-clientes>